

Starvický (chocholatý) stavák (3. část)

Již v devatenáctém století němečtí holubáři i autoři měli mnohem blíž k chocholatému štajgru než naši chovatelé, už také proto, že těžištěm jeho chovu bylo Slezsko s drtivou většinou německého obyvatelstva.

Obliba chocholatých štajgrů se postupně rozšiřovala z původního teritoria rozšíření (Slezska), zejména na západ do Saska a Durynska. Sasko, zejména okolí měst Halle, Zwebendorf až po Wittenberg na severu teritoria rozšíření. Tato oblast Saska je od poloviny dvacátého století centrem chovu moderní formy tohoto atraktivního voláče.

Ze Saska se modernizovaný starvický stavák na počátku tohoto století rozšířil do Polska do Horního Slezska a i do moravské části Slezska. Do té doby se v Polsku i na severní Moravě choval starvický stavák v původní formě, která je v německé odborné literatuře popisována jako „selský“ nebo „polní“ voláč. Starvičtí staváci chováni ve dvacátém století a dříve na území Polska a severní Moravy se vyznačovali oproti dnešním SS nižšíma nohama, menším sklonem trupu, menší volatostí, zejména u holubic, delší zadní partií a delším a širším ocasem, který umožňoval lepší realizaci jeho letových vlastností (stavění a bouchání křídlů). Tito původní „nemoderní“ holubi byli poměrně rychle v tomto století v Polsku i u nás vytlačeni importy starvických staváků ze Saska. Byl to obdobný proces, jako když byli v sedmdesátých a osmdesátých letech minulého století u nás vytlačeni původní brněňští voláči modernizovanými „brňáky“ z Německa. Polští a čeští chovatelé si nemohli nevšimnout úspěšnosti modernizovaných starvických staváků na německých a mezinárodních výstavách a také jejich atraktivního exteriéru.

Pokud se týká původu starvických staváků, pakuje mezi německými autory minulosti i součas-

nosti poměrná shoda. „Chocholatý štajgr“, jak se starvickým stavákům v devatenáctém a v první polovině dvacátého století říkalo, byl totožný s tehdejšími ostatními štajgry, kteří byli shodní s tehdejšími českými staváky. Nesmíme ovšem zaměňovat tehdejší štajgry s dnešními moderními štajgry, kteří se stali v průběhu dvacátého století samostatným plemenem voláčů. U nás se tento moderní (současný) štajgr prakticky nikdy nechoval. Nové samostatné plemeno štajgrů si vynutilo v německy mluvících oblastech pro původní štajgr starého typu nový název, aby nedocházelo k záměnám a názvoslovným zmatkům. Původní i současný štajgr se choval (převážně německými chova-

teli) jen jako celobarevný (černý, červený, žlutý a bílý), modrý černopruhý a později sporadicky i izabelový bělopruhý. Naproti tomu měl český stavák již v devatenáctém století celou řadu dalších rázů, které se do Německa a dalších zemí rozšířily až po druhé světové válce postupně. Pro původního „německého“ staváka bez chocholky se v polovině minulého století přestal používat název „štajgr“ (Steigerkröpfer) a začal se používat název „šteler“ (Stellerkröpfer), což trvá dodnes. Mezi německým štelerem a naším českým stavákem byl v té době jen malý rozdíl.

To samozřejmě vede k logické otázce, jak původní „chocholatý štajgr“, chovaný jen v několi-

ka převážně celobarevných nebo tu a tam i bělohrotých rázech, přišel k řadě dnešních rázů? Je zajímavé, že přestože jde o logickou otázku, němečtí ani polští autoři se jí nepokoušeli odpovědět ani v minulosti, ani dnes. Horní Slezsko, které je považováno za území vzniku starvických voláčů, nebylo v minulosti zrovna regionem, kde by se to plemena voláčů jen hemžilo. Mimo chocholatých a hladkohlavých štajgrů (staváků) zde byli k dispozici převážně jen slezští voláči, s převahou šimlů všech barev a modrých pruhových. Obě tato plemena voláčů byla chována mnohdy i na stejném selském dvoře a tak logicky docházelo i ke křížení a není už dnes podstatné, které křížení bylo náhodné a které plánované. A protože obě plemena mají společné jen to, že jde o střední hladkonohé voláče, ponechalo toto křížení v dávné minulosti do dnešních dnů i následky.

Křížení se slezskými voláči přineslo nepochybně zlepšení celkového typu, zlepšení volatosti, sklonu trupu, a zlepšení volatosti u holubic. Na druhé straně se křížením přenášejí i nežádoucí vlastnosti. V tomto konkrétním případě jde o přenos tmavých zobáků, protože slezský voláč nebyl šlechtěn na zbarvení zobáku. Tmavý zobák u všech modrých rázů a červeně plavých ztěžuje možnosti mezirázového regeneračního křížení. Dalším negativem bylo přenesení nežádoucího zbarvení obočnic, které rovněž nejsou u SV podstatným předmětem šlechtění. Další nepříjemností bylo i přenesení překrvení oka u pruhových rázů starvických staváků. Proč o tom tak obsáhle píší? Protože zbarvení zobáků a obočnic se stalo předmětem roztržky v mezinárodním klubu chovatelů starvických staváků s celou řadou nepříjemných důsledků, ale o tom zase až příště.

Text a foto Ing. TOMÁŠ SOUSEDÍK

Pokračování příště

- 1 0,1 starvický stavák stříbřitý bělouš
- 2 1,0 starvický stavák červený
- 3 1,0 starvický stavák červeně plavý bělouš
- 4 1,0 starvický stavák černý

